

Károsítóhelyzet alakulása, növényvédelmi előrejelzés

Zala megye, 2023.03.27.

Visszatekintés 2022-2023 év téli időszakára:

Az Országos Meteorológiai Szolgálat mérései alapján hazánk téli időjárása (2022/2023 évek) az átlagosnál melegebb és csapadékosabb volt a korábbi évekhez képest. A feldolgozott adatok azt mutatják, hogy 1901 óta a 2. legenyhébb (3,09 °C-os országos téli középhőmérséklettel) és a 9. legcsapadékosabb telet tudhatjuk magunk mögött, melynek folyamán az éghajlati csapadék normál mintegy 150 %-a hullott le a téli hónapok alatt (173,1 mm). Hasonlóképpen alakult az időjárás Zala megyében is, az **őszi/téli hónapok** havi átlaghőmérsékleti értékei 0,77-5,67 fokkal voltak magasabbak mint a helyi sokévi átlag. A csapadék esetében (október és február kivételével) elmondható, hogy átlagosan 25,32 %-kal esett több eső, mint azt ilyenkor megszokhattuk (1-2. melléklet). A minimum hőmérsékletek január, február folyamán legfeljebb 8-10 napig süllyedtek a negatív tartományba, de legfeljebb mínusz 6-9 fokra.

Márciusban folytatódott az enyhe időjárás, de a hónap közepén (március 15-16.) mínusz 2-4 fokra süllyedt a hőmérséklet, amely a virágzás elején lévő barackfákon, helyileg eltérő, ~30-40 %-os kárt okozott. A hónap nagy része száraz volt, amely nem kedvezett a tavaszi vetésű növények talaj előkészítéséhez és a műtrágyázásokhoz sem (sok területre szórták ki a szilárd műtrágyát, eső hiányában valószínűleg alacsony hasznosulás mellett). A hónap utolsó napjaira megérkezett az eső, így az eddig lehullott mennyiséggel a hónap, átlagosnak mondható a csapadék tekintetében.

A fenti időjárási körülmények következtében a különböző károsítók (kórokozók, kártevők) jelentős gyérülésére, populáció csökkenésére nem számíthatunk, ezért ahol még lehetséges a lemosó permetezéseknek (pl. szőlő) illetve a korai állománykezeléseknek nagy jelentősége lesz.

ŐSZI BÚZA, ŐSZI ÁRPA

Növényfenológia: Őszi árpa: bokrosodás (átlagosan 5-7 mellékhajtás), őszi búza: bokrosodás (3-4 mellékhajtás).

A tél folyamán kifagyás, felfagyás nem volt tapasztalható az állományokban, azok jól teleltek. A márciusi száraz időszak nem kedvezett a gabonafélék bokrosodásához, sőt a silányabb talajokon már az alsó levelek száradása is megfigyelhető volt. Az esőt követően az állományok lendületes fejlődésére számíthatunk.

Károsítók:

Őszi búzában az alsó leveleken a **szeptóriás foltosság** gyenge-közepes mértékű tünetei figyelhetők meg. A fajták/hidbridek fogékonyságától függően tapasztalható a betegség fellépése, de a táblák többségén jellemző. A foltokon nagy számban képződött piknidiumokból szóródó spórák az esőzéseket követően újabb fertőzéseket/tüneteket válthatnak ki, a betegség terjedése valószínűsíthető (1. fotó).

Őszi búzában általában a tábla széleken a **vörösrozsda** fellépése tapasztalható (2. fotó). Az állomány belsejében egyelőre nem láthatóak tünetek de a táblák szemléje mindenképp javasolt. A kórokozó hőigénye viszonylag alacsony (15-16 °C), ezért ha a mostani esőket felmelegedés követi, a fertőzésveszély fokozódik.

Őszi árpában a **lisztharmat** őszi erőteljes felszaporodását valamint az enyhe telet követően számíthatunk/számíthatunk a betegség nagyobb fertőzési nyomására. Az őszi folyamán valamint az enyhe téli napokon a betegség következtében az alsó levelek száradása, pusztulása gyakori volt, melynek nyomai most is megfigyelhetők. Emellett azonban a betegség újabb, egyelőre gyenge mértékű tünetei jelentek meg a növényeken, amelyek terjedése a felmelegedéssel szintén valószínűsíthető.

A **törperozsda** jelenléte –hasonlóan a lisztharmathoz- az őszi/téli fertőzés/fennmaradás eredménye az állományokban. A kórokozó uredo telepei jelenleg is megfigyelhetők (valamivel kisebb mértékben mint az őszi, illetve enyhe téli napok folyamán), ezért a még nem védett állományokat feltétlenül szemlézni kell (3. fotó).

Őszi árpában a **levélbetegségek** gyenge mértékű fellépése tapasztalható (4. fotó), a csapadékos napokat követően a beavatkozás a fenti betegségek ellen egy menetben javasolt!

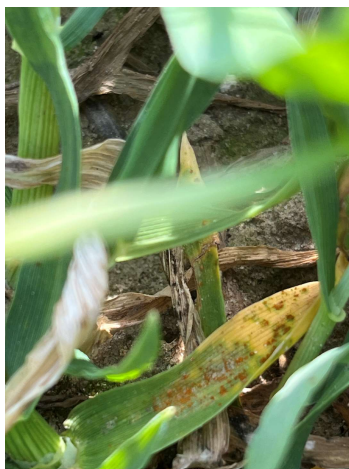
A **vetésfehérítő bogarak** betelepődése megkezdődött a gabona táblákra. Őszi búzában egyelőre alacsony számban található a kártevő, ellenben őszi árpában helyenként (egy-egy táblán) tömeges betelepülés tapasztalható. A bogarak betelepődését, mennyiségét célszerű nyomon követni, adott esetben az imágók elleni védekezést megtervezni.

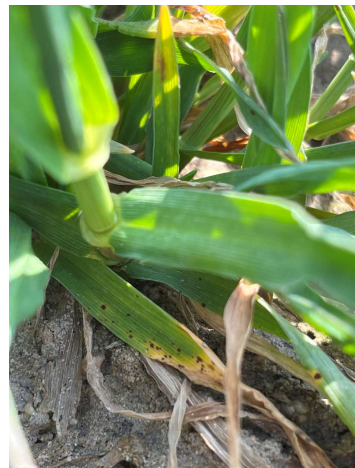
1. fotó: Szeptóriás levélfoltosság őszi búzán (2023.03.25.)

2. fotó: Vörösrozsda őszi búzán (2023.03.25.)

3. fotó: Törperozsda őszi árpán (2023.03.25.)

4. fotó: Levélbetegségek őszi árpán (2023.03.25.)

ŐSZI KÁPOSZTAREPCE

Növényfenológia: A repce állományok fejlődését is hátráltatta a szárazság. Jelenleg az állományok szár megnyúlása folyamatos. Többségében a zöldbimbós (rejtett zöldbimbós) állapot jellemző mindenütt.

Károsítók:

A **repceszár-ormányos és a nagy repceormányos** második betelepédesi hulláma március második dekádjában következett be a felmelegedéssel. A legtöbb táblán már a második tavaszi rovarölőszeres kezelést is elvégezték a kártevők ellen. Jelenleg csökkenő egyedszámmal vannak jelen a kártevők (4-6 db imágó/sárgatál/3 nap). A tojásrakás intenzitása csökkent, de a lárvakelés folyamatos.

A **repcefénybogár** betelepédesése ~március második dekádjától figyelhető meg. Eleinte alacsony egyedszám de a napsütéses napokon tömeges betelepédes volt látható (40-50 db imágó/sárgatál/2 nap). Egy-egy kiemelkedett zöldbimbós virágzaton 6-10 db imágó is megfigyelhető volt. A hűvös-szeles időjárásban a kártevők száma átmenetileg csökkenhet (legalábbis a megfigyelhető egyedszám), de a felmelegedéssel tömeges betelepédesre számíthatunk. A védekezésre fel kell készülni!

CSONTHÉJASOK (KAJSZI, SZILVA, CSERESZNYE, MEGGY), ALMA

Növényfenológia:

Szilva: zöldbimbós állapot;

Cseresznye, meggy: zöldbimbós állapot;

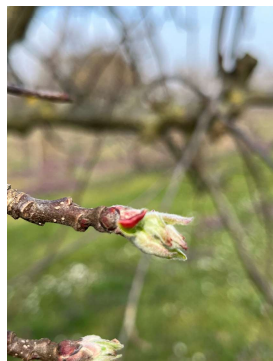
Alma, körte: egérfüles állapot-zöldbimbós állapot;

Kajszi: teljes virágzás, virágzás vége-kötődés.

Kajsziiban a korábbi lehülés miatt a mély fekvésű területeken ~40 %-os fagykár alakult ki. Az előrejelzett lehülés miatt a virágzó fajták esetében lehetőség szerint a fagy elleni védekezés javasolt.

Károsítók:

Almában a **levélpirosító levéltetű** tojásaiból kikelt ősanya lárvák kártétele már megfigyelhető (5. fotó). A legtöbb helyen a kártételek észlelési szintűek-gyenge mértékűek, de azok növekedése valószínű. A védekezésekre fel kell készülni.

5. fotó: Levélpirosító almalevéltetű kártétele egérfüles állapotú almán (2023.03.25.)

A mikroszkópos vizsgálatok alapján a **varasodás** aszkospóra érése már megfigyelhető, tömeges aszkospóra szóródás elsősorban házi kertben (védett helyeken) várható a mostani esővel. Egyes fajtáknál a fertőzésre érzékeny fenológiai stádiumok is rendelkezésre állnak ezért a védekezésre fel kell készülni, a megelőző védekezés javasolt. Védekezésre, a hűvös időjárási körülmények között is jól szállító fungicidet válasszunk.

Körtében a **körtelevélbolha** egyedszáma alacsony, a tojásrakás megkezdődött, de lassú, alacsony szintű. Lárvakelést még nem tapasztaltunk.

Csonthéjasokban (kajszi-őszibarack, nektarin) a **monilia** és a **tafrinás levélfodrosodás** fertőzésveszélye növekvő, ezért a betegségek elleni védekezések aktuálisak!

SZŐLŐ

Növényfenológia: rügyduzzadás.

A tavalyi őszön a betegségek közül a peronoszpóra közepes-erős, a lisztharmat közepes, a botrítisz gyenge-közepes míg a feketeothadás gyenge mértékű fertőzöttségét tapasztalhattuk a szőlős kertekben, mely az idej vegetációs időszakokra is hatással lesz. Az enyhe téli időjárásban a kórokozók és a kártevők (pl. amerikai szőlőkabóca, atkák, pajzstetvek) legfeljebb kismértékben károsodhattak, ezért magas fertőzési-és kártételi nyomással kell számolnunk esetükben az idej évben. A lemosó permetezések megkezdése javasolt a szőlőkertekben (optimális a rügy gyapotos állapot). A betegségek esetében elsősorban réz, kén, a kártevők ellen olaj tartalmú készítményekkel, kombinációkkal gyéríthetjük az áttelelő alakokat.

Zalaszentlőrinc, 2023. március 27.

Tűh Annamária
előrejelző

